

confirma aquesta acc. a la baixa Vall (Bilhères) i «ta-citurne» a la capital ossalesa (Biele); ell mateix (*Le Gc.*, §§ 83, 59; *Le Gc.*, § 109) hi atansa un basc *chur* «avare, chiche», però el mal és que això Azkue només ho troba en el Roncal; així i tot jo estava mig decantat (*VRom.* II, 158) a pensar en un origen basc; i per cert s'hi podrien trobar d'altres agafadors en els articles CHURRE i ZURDO del DCEC/DECH, mots certament de parentela basca. Tanmateix per què s'hi hauria afegit *-ut*, i, per què *-s*- catalana i no *-x*? Són ob-¹⁰ jeccions tan fortes que fan dubtar de tot, essent tan escàs corporalment l'element comú comparable (*š*)*urr*:- després, que el matís de severitat i retraïment s'oposa molt a l'element merament despectiu de *churre*, *churro*, *zurdo*. Contactes recíprocs, això prou.

D'altra banda fan pensar en altres direccions les variants fonètiques de *sorrut*. En primer lloc la de la dada més antiga de totes és *serrut*: satiritzant personatges seriosos: «lo gran Alfonso / *serrut* como onse / porta lo cap» en la *Xàvega dels Notaris* val. de 1604 (*RHisp.* I, 305, v. 232); hi ha aquí tres detalls xocants: *como* i no *com*, manca de rima, i incongruïtat de la comparació amb el nombre *onze*; tot ho esmenarem d'un sol cop si suposem errada de còpia, per com *onso*: car, havent-hi posat a sobre la *o* perquè es canviés ²⁵ *onse* en *onso*, un copista badoc, no entenent-ho, deixà *onse* i posà la *o* a *como*; i un ós sí que té aires engroynats, i és bona comparació per a aquest notari gros i malcarat.

Però el que no hem d'ignorar és que hi ha una va-³⁰ riant *sornut*, que tant s'acosta a la família de *sorna* i *sorneguer*, per tots els conceptes: «lo Comte del Cimmés-alt era un home agegantat, robust, ferreny de cara, *sornut* de geni», EmVilanova (*Gent de casa*. 197); «estaven les senyores, com de costum, al cusidó, entregades a ses habituals feynes; y don Eudalt ab elles, *sornut* com sempre», MrnVayreda (*Sang Nova* III, § 13, p. 238); «tot consirós i *sornut*, ensella l'haca d'amagat, i ell que em fuig ---»; «era bo i exercia com cal son ofici de carnisser; però, en sa mirada ⁴⁰ *sornuda* i son caminar feixuc ---», Noller (*Fig. y paisatges*, 32; O. C. VI, 128.3f.). «El senyor haurà trobat coses per l'arxiu, però ell no diu res... com que és tan *sornut*...», Ll. Vilallonga (*Bearn*, § 18, 242).

Potser hi ha manera de conjuminar-ho tot, per més ⁴⁵ que interessin dues pistes diferents. Que de *sorna* es vagi derivat *sornut*, res més fàcil, tal com se'n tragué *sorneguer* i *sornós*, amb sentit ben pròxim. Però d'altra banda aquell *serrut* de 1604 té molta solta. Hi ha una mena de pi, que en diuen *cerrut*: «*El Pi Cerrut* ⁵⁰ és un arbre molt destacat i conegut dalt de les Serres de Prades», n.º 545, en la monografia topogràfica de la Mussara per A. Manent; i això s'ha tornat *surrut* en altres llocs: en la seva monografia de St. Hilari Sacalm CaCandi ens explica que «a St. Hilari es troba lo pi ⁵⁵ *surrut* o pi melis de la Segarra y serres vallesanes» (p. 94), «pi *sorrut*: varietat de pi que fa les fulles a poms, a manera de deixuplines» en eds. recents del dicc. de Labèrnia. Però la forma i sentit originaris el tenim intacte a Menorca: «*cerrut* ple d'espines a ma-⁶⁰

nera dels eriçons (*porquets d'aglà*): em veuràs vestit de dol, / i tot barbut: / un porquet d'aglà, *serrut*, / per tu, guilana», Camps Merc. (*Folk. Men.* I, 157).

Es comprèn la deriv. de CERRO: del notari *cerrut* de 1604, de l'home sorrut d'aire de porc espí o ericàt d'espines, i la designació del pi, que forma poms com manyocs de serrells o lligalls de cordetes en forma de deixuplina. El pas de *cerrut* a *sorrut* ja imminent per via fonètica s'acaba d'explicar per la convergència amb el *sornut* de *sorna*.

DERIV.: *Sorruderia*, també tornat *sorrumeria* (DAG.), tal com *tossuderia* > *-umeria*. *Fer surres* «vultum corrugate», Lacav.; i *surres de cara* «faciei rugae», DTo. 1757, formació regressiva (inspirada en *rugues*).

¹⁵ *Sorneguer* (supra), *-egueria*. *Sorneria*, V. supra; Marty usa *sorneria* per explicar el ross. *goda* en el gloss. de les *Catal. d. R.* per Saisset. *Sorno*, *fer el ~* «hacer el ganso», Bosch de la Tri. (cita en DAG.). «Que 'l continu contacte de la gent perduda, a la que despreciava per orgull --- li havia engendrat un caràcter retret y *surni*», MrnVayreda (*Puny.* I, 4, pròleg, 26 (29)), de *sorneguer* encreuat amb *satur*n, *saturni*. *Sornós* 'calmós' dicc. de MGadea 'calmós' convertit en *sonrós* «mandrós» (BDC IX, 72) a Pena-roja, amb inversió de *rn* provocada pel contacte amb *man(d)rós*. *Ensornegut* «(bou) que té la mosca, que està irritat» en el DAG. i segons el mateix *sornaguer* amb el mateix sentit a la PnaVic.

¹ Hi ha un cas de *susornione* mal datat, potser encreuament amb *susurrare*, també *susorniare*. Cito així mateix, per la vaga semblança formativa amb el nostre *sorneguer*, l'it. *sornaccare* 'roncar', però no és gens segur que es relacioni amb l'argòtic *sornar* 'dormir' i menys amb *sorneguer*; ni un costarriqueny *sornaguear* «sacudir con violencia a uno, remecer» (cites en la n. 2 del DECH); car la terminació de *sorneguer* no presenta misteri al qui es recorda de formacions com *ronseguer*, *venteguer*, *verdeguer*. Altrament cf. Puysserguier *sourne* «dissimulé» (FEW, 455b9), Alençon *sourni-sournatchi* «sommeiller» (ib., 455a21). — ² On hi ha veritable encreuament, i acostant-se, però causalment, a *morne*, és en un mot rar del cat. ant: *somorn*, avui dialectal *somordo*, però aquests resulten de *somort* per contaminació de *sorn(a)*, veg. MORIR, notes 3, 4, 5. — ³ En els catecismes prussians de 1544-58, veg. l'ed. facsimil, p. p. V. Mažiulis i A. Ivaškevičius, *Prūsų Kalbos Paminklai* (Vilnius, 1966), pp. 80ss.

Soroll, *sorolla*, V. *sorollar* (SODEGAR) *Sorolla*, *sorollar m.*, *soroller*, V. *atzerola* *Sorollada*, *sorolladina*, *sorolladissa*, *sorollar*, V. *sodegar* *Sorollons*, V. *ceribions* *Sorollós*, V. *soroll* (SODEGAR) *Sorors*, *sororal*, *sororitat*, V. *sor* *Sorotafi*, *sorotaptes*, *sorotàptic*, V. *epitafi* *Sorpedrada*, *-edrar*, V. *pedra* *Sorpendre*, *sörpr-*, *sorprenent*, *sorpresa*, V. *pendre*; la mateixa dissimilació que en el cat. vulgar *sospresa* (paral·lela a *sastre* < *sartre*), es produeix en gascò: «*suspre-so*: surprise; *susprene*: sorprendre» (Dupleich, *Patois de St. Gaudens*).